

Zonder dat dan ook directe invloed van Bewick merkbaar is, komt in tijdschrift en boek de houtsnede eerst omstreeks 1840 weer tot bloei, en wederom is het de artist, die teekent, en de onbekende houtsnijder, de werkman, die de teekening voor het houtblok interpreteert en meer en meer streeft naar fac-similé met opoffering van zijn eigen kwaliteit. Toch leveren de geïllustreerde periodieken uit de eerste dagen van hun bestaan zeer toonbaar werk en l'Illustration geeft ons bijvoorbeeld Gavarni, in houtsneden die een meesterhand verraden, door eenvoud van lijn en handige trucs om de elkaar kruisende lijnen van de teekening door kleine uitgewipte houtschilvers weer te geven.

Doch in deze prenten is maar al te goed zichtbaar, dat de teekenaar niet voor het houtblok werkte, en dat de houtgraveur zoo goed mogelijk die teekening moest trachten weer te geven.

Anders is 't gelukkig gesteld met eenige Engelschen, die werkelijk voor het houtblok teekenden, zooals Charles Keene, die debuteerde in „Once a Week”, Rosetti, Sandys en anderen, die men in Cornhill Magazine kan vinden, en die in de werkplaats van Dalziel op hout werden gebracht.

Naarmate de geïllustreerde tijdschriften meer en meer ingang vinden, stijgt aanvankelijk het aantal goede teekenaars voor het houtblok en eveneens het getal werkplaatsen met bedreven graveurs, totdat omstreeks 1880 de photomechanische procedé's in opkomst geraken *).

Dan dreigt de kunst geheel te loor te gaan, maar naarmate het houtblok verdwijnen gaat

uit boek en weekblad is 't alsof de kunstenaar het zich tot een zaak van eer rekent den oude, die verstooten dreigt te worden, niet te laten sterven, en het houtblok komt weer in handen van den geheel zelfstandig werkenden artist, en ook de clair-obscur, die drie eeuwen lang moest sluimeren, wordt weer afgestoofd en in eere hersteld.

De geschiedenis der houtsnijkunst is dus wel die van een loopbaan vol avonturen, en misschien is geen tweede te vinden, die zoo geschikt is tot verpoozende studie en tot verzamelen van gegevens, betrekking hebbende op dien loopbaan.

Immers de geïllustreerde boeken en tijdschriften uit de jaren 1840 tot 1880 zijn overtalrijk en worden nog altijd voor een goed deel als scheurpapier behandeld, onbekend als men is met de schatten die er in verborgen liggen.

Hij die dus meent, dat verzamelen alleen voor zeer goeoden is weggelegd, faalt, en het vormen van een kunstboek, waarin de ontwikkelingsgeschiedenis van de houtsnede is neergelegd ligt in het bereik van iedereen, die kunstzin heeft of kunstzin tot ontwikkeling wil brengen.

Want een heele wereld van strijd en van onderling overleg ligt in die prentjes uit Graphic, London News, l'Illustration, Cornhill Magazine en vele andere tijdschriften en goedkoope boeken, een streven naar het brengen van kunst onder het volk door teekenaar en houtgraveur, en niemand zal zich 't uur berouwen, waarin hij aanving met de studie en het verzamelen van houtsneden. *)

*) Over de machinale houtsnede vertel ik later.

*) Een aanbevelenswaardig boek is „Arthur Hayden”, Chats on Old Prints, Londen 1906, Fisher Unwin.

